

Косовець Олена

аспірант Вінницького національного
технічного університету

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ СЛУХАЧІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ ОСНОВАМ РОБОТИ В МЕРЕЖІ ІНТЕРНЕТ

У статті розглянуто специфіку навчання інформатики слухачів з особливими потребами. Запропоновано різні напрямки роботи у мережі Інтернет, спрямовані на самореабілітацію таких особистостей. Дана методика представлена на прикладі теми «Робота у мережі Інтернет».

Ключові слова: *слухачі з особливими потребами, самореабілітація, мережа Інтернет.*

В статье рассмотрена специфика обучения информатики слушателей с особенными потребностями. Предложены различные направления работы в сети Интернет, направленные на самореабилитацию таких личностей. Даная методика представлена на примере темы «Робота в сети Интернет».

Ключевые слова: *слушатели с особенными потребностями, самареабилитация, сеть Интернет.*

The specific of informatics studying of students with special need is defined in the article. Different methods of work in the Internet web, which directed to selfrehabilitation of such peculiarities are suggested this methology is presented on examples of theme: «Work at Internet».

Key words: *students with special needs, selfrehabilitation, Internet web.*

Необхідною умовою успішного навчання слухачів з особливими потребами є доступність до інформаційного простору мережі Інтернет.

На сучасному етапі вміння працювати у мережі Інтернет займає одне з

вагомих навичок роботи як у повсякденному, так і в професійному житті. Особливого значення таке вміння набуває для людей з особливими потребами. Електронні розрахунки, розмови, відеоконференції, соціальні мережі відкривають перед інвалідами нові можливості для реалізації своїх професійних якостей та успішної соціальної адаптації.

Завдяки широкому розвитку системи дистанційної освіти в Україні слухачі з особливими потребами мають можливість закінчити навчальний заклад та здобути вищу освіту.

Формуванням нової системи освіти студентів з інвалідністю займаються І. Бондар, І. Леонгард, М. Синьов, М. Таланчук, Г. Шевцов, А. Ямбург; теоретичні і методологічні аспекти технічної і гуманітарної освіти інвалідів, а також можливості навчально-методичного, інформаційного, медико-соціального супроводу розробляють В. Авілов, К. Агавелян, Н. Вовк, Б. Даутова, З. Кантор, Н. Козлов, І. Купреєва, А. Мальков, І. Нікітіна, Г. Паршін, В. Сікора, Г. Станевський, Є. Чайковський.

Дослідженням проблем дистанційного навчання присвячені праці відомих вітчизняних науковці В. Бикова, Р. Гуревича, І. Делик, Ю. Дорошенка, М. Жалдака, В. Олійника, Ю. Пасічника.

Мета нашого дослідження полягає у адаптації та вдосконаленні відомих методів навчання інформатики для слухачів з особливими потребами на прикладі предмету «Робота в мережі Інтернет».

Для багатьох слухачів з особливими потребами, які прийшли на навчання у Вінницький міжрегіональний центр професійної реабілітації інвалідів «Поділля», персональний комп'ютер є розважальним центром для перегляду фільмів, прослуховування музики, ігор.

За результатами опитування, яке проводиться на початку навчання, слухачі хочуть використовувати ПК:

- у своїй професійній діяльності: працювати за спеціальністю «Оператор комп'ютерного набору» або ПК як інструмент у роботі, наприклад, економіста, бухгалтера, художника-оформлювача та ін.;
- для подальшого розвитку: самоосвіта, дистанційне навчання що є актуальним для слухачів з вадами здоров'я;
- для допомоги рідним: підготувати реферат, знайти потрібну книгу, надрукувати текст, скопіювати фільм, поповнити список пісень, записати оптичний диск та ін.

До навчальної програми входить вивчення основних прикладних програм: текстовий редактор, електронні таблиці, бази даних та графічний

редактор. Особливої уваги заслуговує вивчення теми «Робота в мережі Інтернет». Для багатьох слухачів з особливими потребами ПК є «вікном» у світ глобальної мережі. На сучасному етапі послуги мережі Інтернет є настільки різноманітними, що задовольняють будь-які потреби слухачів. Завдання викладача – показати широкий спектр використання мережі Інтернет.

Дистанційне навчання. На сьогодні основним завданням освіти є якісна підготовка конкурентоспроможних фахівців, що будуть потрібні ринку праці. Виконання цього завдання безпосередньо залежить від постійного підвищення кваліфікації фахівців. Це можливо завдяки широкому впровадженню системи дистанційної освіти, у тому числі й для слухачів з особливими потребами.

Проведений І. Делик огляд інтернет-ресурсів щодо можливості здобути освіту дистанційно дає змогу зробити висновок, що сьогодні в нашій державі нараховується чимало вищих навчальних закладів, які проводять навчання з елементами дистанційної освіти. Зокрема, це Національна академія державного управління при Президентові України, Національний педагогічний університет ім. М. Драгоманова, Національний технічний університет «ХПІ», Національний аерокосмічний університет «ХАІ», Національна академія податкової служби, Центральний інститут післядипломної педагогічної освіти Академії педагогічних наук України, Хмельницький національний університет і багато інших [1, с. 79].

З кожним роком популярності дистанційного навчання та активна державна підтримка цієї форми освіти зростають. Дистанційна освіта дає змогу за короткий термін і при відносно невеликих витратах підготувати професійно кваліфіковані кадри, причому нерідко без відриву від виробництва.

Самоосвіта. Це питання можна розглядати з позиції загальної самореабілітації слухачів з особливими потребами. Самореабілітацію розуміємо як процес та систему прогресивного саморозвитку особистості засобами власної внутрішньої та зовнішньої активності; систему емоційно-вольового, інтелектуального, морально-ціннісного, етико-естетичного саморозвитку. Самореабілітованість ми розуміємо як неперервне творення себе, своїх досягнень на благо суспільства. Це творчість, відкритість, поглиблення особистості.

В. Журов виділяє інтегровані напрями самореабілітації. До них відносимо:

1. Професійне самовдосконалення на основі освіти та самоосвіти.
2. Художньо-естетичне зростання на основі освіти та самоосвіти.

3. Розширення функціональних можливостей, збагачення і набуття різноманітного досвіду практичної діяльності.

4. Етико-естетичний розвиток як фоновий для попередніх трьох: поглиблення філософсько-психологічних, етико-естетичних знань, прийняття високих ідеалів і цінностей [2].

Слухачі з вадами здоров'я за допомогою глобальної мережі можуть забезпечити високий та сучасний рівень самоосвіти. Це користування відкритими електронними бібліотеками, відеотеками та аудіокаталогами класичної та сучасної літератури, музики, віртуальне відвідування музеїв, вистав та інших громадських місць, культурних заходів у різних куточках світу.

Спілкування. IP-телефонія, Skype, ICQ, соціальні мережі, телеконференції, електронна пошта – це неповний перелік послуг глобальної мережі для знаходження психологічної підтримки, пошуку нових друзів та роботи.

Наприклад,

1. <http://www.aik.ua>. Благодійний фонд розвитку комп'ютерних технологій серед інвалідів «АІК». Центр навчання. Благодійний фонд. Біржа праці. Молодіжний форум. Інформаційний портал. Студія дизайну.

2. <http://www.djerala.kiev.ua>. Благодійне товариство допомоги інвалідам та особам із інтелектуальною недостатністю «Джерела».

3. <http://www.treelife.org.ua>. Громадська організація Товариство «Дерево життя».

4. <http://www.vsgo.com.ua>. Всеукраїнська спілка громадських організацій «Конфедерація громадських організацій інвалідів України».

5. <http://www.aris.dax.ru>. Сторінка громадської організації інвалідів «Центр реабілітації «АРИС» Інтернет для активного способу життя: читати новини, художні книги та підручники.

Послуги. Електронний банкінг, замовлення та отримання товарів, поповнення рахунку мобільного телефону, оплата комунальних послуг, замовлення квитків та багато інших потреб повсякденного життя забезпечує глобальна мережа.

Все вище перераховане об'єднує у собі глобальна мережа, тому вивченню цієї теми необхідно приділити особливу увагу.

Методика викладання основ роботи в мережі Інтернет. Слухачі групи «Оператор комп'ютерного набору» вивчають основи роботи у мережі Інтернет після вивчення офісних програм. Користувачі орієнтуються у локальних

дисках ПК, деревоподібній будові папок, можуть вказати шлях та папку для збереження інформації, надрукувати текст, виділити та скопіювати його. Така структура навчального курсу забезпечує наступність, ступеневий рівень науковості, достатній рівень підготовки кваліфікованого користувача інформаційних технологій [3, с. 53].

Вивчення нової програми-оглядача Internet Explorer не викликає особливих ускладнень: призначення кнопок програми відомо слухачам з вікна папки (наприклад, кнопки вперед, назад, адресна стрічка). Програма Internet Explorer автоматично встановлюється на ПК разом з операційною системою Windows і є обов'язковою для вивчення. Також у роботі використовуємо для перегляду сайтів популярний браузер Opera.

На першому етапі слухачі користуються адресною стрічкою для введення адрес популярних сайтів, які пропонує викладач. Слухачів користуються гіперпосиланнями як у текстовому так і у графічному вигляді. Звертаємо увагу на вигляд курсору миші на звичайному тексті, малюнках та на гіперпосиланнях.

На прикладі популярного сайту знайомимось із його структурою. Як правило, у верхній частині, ліворуч та праворуч знаходяться блоки навігації сайту, а центральна область призначена для розміщення інформації (рис. 1). Слухачі переходять на різні сторінки сайту, повертаються на головну сторінку.

Рис. 1. Структура сайту

Другим етапом роботи у мережі Інтернет є пошук інформації. Слухачам пропонуємо переглянути кілька популярних пошукових систем. Звертаємо увагу на наявність текстової стрічки, у якій друкуємо ключові слова пошуку. Принцип пошуку можна порівняти із вже знайомим пошуком файлів та папок на дисках ПК, який відбувається у три етапи:

- 1) надрукувати текст,
- 2) переглянути список знайденої інформації,
- 3) обрати файл чи папку.

На рис. 2 представлено схематично етапи пошуку у глобальній мережі: друкуємо ключові слова, відображається список знайдених варіантів, який доповнено для зручності коротким описом та переходимо до перегляду сторінки за допомогою гіперпосилання.

Рис. 2. Схема пошуку інформації у глобальній мережі

Наступним етапом є робота з електронною поштою: створення поштової скриньки, заповнення адресної книги, різні операції з папками та листами. У процесі роботи особливих труднощів не виникає, що можна пояснити широким використанням мобільних телефонів, наявністю у телефоні адресної книжки та послуги sms.

Складності з'являються на наступне заняття, коли потрібно перевірити поштову скриньку. Як це зробити? З чого почати роботу і як добратися до скриньки? Дуже зручно пояснити це із прикладу реального життя: абонентська скринька на поштовому відділенні та електронна скринька.

Для отримання листа ми виконуємо такі дії:

№	Поштове відділення	Мережа Інтернет
---	--------------------	-----------------

1.	йдемо на поштове відділення де знаходиться наша абонентська скринька;	відкрити за допомогою браузера сайт де ми зареєстрували свою електронну скриньку;
2.	шукаємо скриньку із своїм номером та ключем її відкриваємо;	друкуємо логін та пароль своєї електронної скриньки;
3.	переглядаємо отримані листи та відкриваємо їх для читання.	

Методика викладання навчального матеріалу базується на асоціативному мисленні слухачів з вадами здоров'я: соціальні мережі як гуртки чи групи за інтересами, електронна скринька як відвідування поштового відділення, мережа Інтернет як залізнична мережа країни та ін. [4, с. 27].

Використання асоціацій, прикладів з реального життя у процесі навчання інформатики слухачів з особливими потребами позитивно впливає на розуміння та засвоєння знань. Дії та предмети, які слухачі можуть виконати, побачити, торкнутись (піти на пошту, відкрити конверт), переносимо у віртуальний світ ПК. Такий підхід допомагає слухачам свідомо працювати у глобальній мережі та користуватися його послугами. ПК стає універсальним робочим інструментом для забезпечення не лише професійних потреб, а й соціальних та побутових.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Делик І. С. Стан дистанційного навчання студентів з особливими потребами у вищих навчальних закладах [Електронний ресурс] / І. С. Делик. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2010_7/files/PD710_11.pdf.
 2. Журов В. С. Теоретичні основи самореабілітації інваліда [Електронний ресурс] / В. С. Журов. – Режим доступу : http://www.canada-ukraine.org/journals/vol2/zhurov_ukr.doc.
 3. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики : навч. посіб. : у 3 ч. Ч. I : Загальна методика навчання інформатики / за ред. акад. М. І. Жалдака. – К. : Навчальна книга, 2004. – 256 с : іл.
 4. Морзе Н. В. Методика навчання інформатики : метод. посібник : у 3 ч. Ч III : Методика навчання основних послуг глобальної мережі Інтернет / за ред. акад. М. І. Жалдака. – К. : Навчальна книга, 2004. – 196 с : іл.
- Національна доповідь «Про становище інвалідів в Україні у 2008 році» [Електронний ресурс] // Комп'ютерна інформаційно-правова система «Ліга». – Режим доступу : <http://www.liga.net>.